

ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทยตามการรับรู้ของลูกสะใภ้*
Relationship Problems between Mother-in-law and Daughter-in-law
in Thai Society as Perceived by Daughter-in-Law

หญิง บัณฑิตตระกูล**

พรณระพี สุทธิวรรณ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของสตรีที่อยู่ในฐานะลูกสะใภ้ ถึงการรับรู้ปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปในสังคมไทย โดยการสำรวจความคิดเห็นจากสตรีจำนวน 100 คน ในกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 25-30 ปี ที่สมรสแล้วและมีบุตรแล้ว โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับแม่สามีจำนวน 50 คน และลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อยู่กับแม่สามีจำนวน 50 คน เพื่อทราบความคิดเห็นของสตรีเหล่านี้ เกี่ยวกับการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา และแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับแม่สามี และลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามีต่างมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้คือ

1. การรับรู้ปัญหา: ลูกสะใภ้ทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้ปัญหาในเรื่องนี้เหมือนกัน โดยทั้งสองกลุ่มต่างรายงานตรงกันว่า ลักษณะปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ที่พบสูงสุดในสังคมไทย 3 อันดับแรก คือ 1) สามีไม่ชอบให้ภรรยามีปัญหากับแม่ของตน 2) ปัญหาความสัมพันธ์นี้มีอยู่ในทุกสังคม ไม่ว่าจะเชื้อชาติหรือภาษาไหน และ 3) ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย มีอยู่ในทุกครอบครัว

2. สาเหตุของปัญหา: ลูกสะใภ้ทั้งสองกลุ่มยังมีความเห็นตรงกันว่า สาเหตุใหญ่ 3 อันดับแรกที่ทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในสังคมไทย คือ 1) แม่สามีกับลูกสะใภ้ต้องอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน 2) แม่สามีกับลูกสะใภ้มีพื้นเพครอบครัวที่แตกต่างกัน และ 3) แม่สามีก้าวท้าวชีวิตครอบครัวของลูกสะใภ้

3. ผลกระทบของปัญหา: ในเรื่องผลกระทบของปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในสังคมไทย ลูกสะใภ้ทั้งสองกลุ่มแสดงความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันว่า ผลกระทบที่รุนแรง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย ระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย email address nonnonna@hotmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณระพี สุทธิวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัย และ อาจารย์ประจำคณะ จิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย email address cpanrapee@yahoo.com

3 อันดับแรก คือ 1) สร้างความเครียดให้กับลูกสะใภ้ 2) สร้างความเครียดให้กับคนกลางคือสามี 3) ทำให้สามีวางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้าแม่และภรรยาในขณะเดียวกัน และทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในชีวิตสมรสของลูกสะใภ้

4. การป้องกัน/แก้ไขปัญหา: ลูกสะใภ้ทั้งสองกลุ่มต่างเสนอความเห็นตรงกันว่า วิธีแก้ไขปัญหานี้ที่น่าจะทำได้มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) แม่สามีและลูกสะใภ้ควรยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของอีกฝ่ายหนึ่ง 2) เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรเปิดอกพูดคุยกันตรง ๆ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และ 3) เมื่อสมรสแล้ว คู่สมรสควรแยกบ้านเพื่อสร้างครอบครัวใหม่

5. สำหรับความคิดเห็นว่าใครในครอบครัวน่าจะมี “ความเครียด” มากที่สุดจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า ลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับแม่สามีเชื่อว่า “ลูกสะใภ้” เป็นผู้ที่เครียดกับปัญหานี้มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แต่ลูกสะใภ้ที่แยกบ้านไม่ได้อยู่กับแม่สามีเชื่อว่า “สามี” เป็นผู้ที่เครียดกับปัญหานี้มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

Abstract

The objective of this research was to study the mother-in-law-daughter-in-law relationship problems in Thai society in general. Fifty Thai married women who stay with their mother-in-law and another fifty Thai married women who do not stay with their mother-in-law age between 25-35 years old and situated in Bangkok were surveyed in order to acknowledge of their opinions toward the perception, cause, impact and the prevention of mother-in-law and daughter-in-law's conflict. The research findings revealed that both groups of daughter-in-law who stay with their mother-in-law and who did not stay with their mother-in-law have quite similar opinions toward this relationship problem as follow:

1. Both groups of daughter-in-law have the same 3 highest opinion scores toward the perception of this problem that 1) the husband does not want his wife to have problems with his mother, 2) this problem is universal and 3) this problem exists in every families in Thai society.

2. Both groups of daughter-in-law have the same 3 highest opinion scores that the causes of this problem are 1) mother-in-law and daughter-in-law staying in the same house, 2) the different way of living lives between them and 3) the interference of mother-in-law to her son's family.

3. Both groups of daughter-in-law have their 3 highest opinion scores that this problem might impact 1) the stress of daughter-in-law, 2) the stress of the husband 3) role confusion of the husband when he has to participate with his mother and his wife in the same time and this relationship problem is also establish the difficulty in daughter-in-law's marriage.

4. Both groups of daughter-in-law have their 3 highest opinion scores toward ways to prevent from having problems between mother-in-law and daughter-in-law 1) mother-in-law and daughter-in-law should accept the nature of one another, 2) both parties should talk about how do they feel when they have problems with each

other and 3) daughter-in-law and her husband should have their own residence after marriage.

5. The group of daughter-in-law who stay with their mother-in-law believe that the person who has the most stress from this relationship problem is the daughter-in-law which is differ significantly from their opinion toward the stress of both mother-in-law and the stress of the husband ($p < .05$). But the group of daughter-in-law who do not stay with their mother-in-law believe that the person who has the most stress from this relationship problem is the husband which is differ significantly from their opinion toward the stress of both mother-in-law and daughter-in-law ($p < .05$).

บทนำ

เมื่อชายหญิงตัดสินใจแต่งงานกัน ย่อมหวังที่จะใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข แต่ในความเป็นจริงแล้ว การดำเนินชีวิตอยู่ย่อมประสบทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนกันไป ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรสนั้น อาจส่งผลให้เกิดความแตกแยกในครอบครัว รวมไปถึงปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเขยสะใภ้กับพ่อแม่ของอีกฝ่ายหนึ่ง

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้เป็นเรื่องที่มีให้ได้ยินได้ฟังกันมาช้านาน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง หรือที่พบในนวนิยาย ภาพยนตร์ บทละคร กลอน บทเพลง บทความ ภาพวาดล้อเลียน (Stevenson, 2007; Link, 2009) หรือแม้แต่เว็บไซต์หลาย เว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต ยกตัวอย่างเช่น www.experienceproject.com ที่มีการก่อตั้งชมรมคนเกลียดแม่สามี และชมรมคนเกลียดลูกสะใภ้ และ www.ihatemyinlaws.com ที่เป็นสื่อกลางในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้

ความสัมพันธ์ที่ไม่ลงรอยกันระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดความตึงเครียดในครอบครัว (Lang, 1950; Beardsly, 1959; Snow, 1967; Brandt, 1971; Kim & Lee, 1977; Lee, 1981; Yoo, 1984; Wolfe, 1985; Coleman, 1986; Honig and Hershatter, 1988, cited in Chung, 1992). เช่นงานวิจัยระบุว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในประเทศอเมริกาเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลให้สตรีอเมริกันที่สมรสแล้วเข้ารับการบำบัดในคลินิกผู้มีปัญหาครอบครัว (Russell, 1974; Livsey, 1981; Goldberg, 1987; James, 1989; Chasin, Grunebaum, & Herzig, 1990, cited in Silverstein, 1990) นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาระหว่างสามีและภรรยาในช่วงปีแรกของการใช้ชีวิตสมรส (Goetting, 1990, cited in Merrill, 2007) ทั้งยังอาจส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสและความมั่นคงในการที่จะใช้ชีวิตร่วมกันในระยะยาวต่อไปได้ (Bryant, Conger, & Meehan, 2001) ดังเช่นงานวิจัยในประเทศเกาหลีที่รายงานว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ส่งผลต่อความเครียด สุขภาพจิตและการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีเกาหลี และยังพบว่าเป็นสาเหตุหลักที่นำไปสู่การหย่าร้างของคู่สมรสชาวเกาหลีอีกด้วย (Lee, 1981, cited in Chung, 1992)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรี และผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-

ลูกสะใภ้ในสังคมไทยก็เป็นปัญหาที่พบได้อยู่เสมอและได้ดำเนินต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ทั้งยังนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในประเทศไทย แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจำนวนหนึ่ง แต่ก็มีค่อนข้างน้อยและเป็นการศึกษาที่ทำในต่างประเทศ ประกอบกับในปัจจุบันก็ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือแนวคิดทางจิตวิทยาที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้โดยตรง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างลูกสะใภ้กับแม่สามีในสังคมไทย ตามการรับรู้ของลูกสะใภ้ โดยในงานวิจัยขั้นต้นนี้จะเน้นการศึกษาจากกลุ่มลูกสะใภ้ที่มีการศึกษาและมีวุฒิภาวะ คือ อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และมีสถานะเป็นทั้งภรรยา เป็นลูกสะใภ้ และเป็นแม่ของลูก เพื่อให้เข้าใจมุมมองความเป็นแม่นอกเหนือไปจากมุมมองของลูกสะใภ้เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อช่วยควบคุมปัญหาด้านอคติหรือการใช้อารมณ์ในการให้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างลูกสะใภ้กับแม่สามีในสังคมไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างลูกสะใภ้กับแม่สามีในสังคมไทยได้ชัดเจนขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่แนวทางในการป้องกันแก้ไขและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินชีวิตและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวไทยต่อไปในภายหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทยตามการรับรู้ของสตรีที่สมรสแล้วและอยู่ในสถานะลูกสะใภ้ ในด้านการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบ และการป้องกัน/แก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทยโดยทั่วไป โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นปัญหาของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แบบสำรวจเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในลักษณะของแบบสำรวจความคิดเห็น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากงานวิจัยต่าง ๆ ในต่างประเทศ เช่น งานวิจัยของ Chung (1992) ที่ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในประเทศเกาหลี หรืองานวิจัยของ Camoglu (2007) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ชาวตุรกี หรืองานวิจัยของ Turner, Young and Black (2006) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของแม่สามีและลูกสะใภ้ชาวอเมริกันที่มีต่อกันและกัน และงานวิจัยของ Silverstein (1990) ที่ศึกษาปัญหาระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ชาวอเมริกัน

2. สัมภาษณ์ลูกสะใภ้ที่เป็นสตรีไทยและมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (focused group) จำนวน 2 ครั้ง เกี่ยวกับการรับรู้ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้โดยทั่ว ๆ ไปในสังคมไทย

โดยในครั้งที่ 1 ทำการสัมภาษณ์แบบกลุ่มกับสตรี 7 ท่าน เป็นผู้ที่อาศัยอยู่กับแม่สามี 3 ท่าน และไม่อาศัยอยู่กับแม่สามี 4 ท่าน

และครั้งที่ 2 ทำการสัมภาษณ์แบบกลุ่มกับสตรีอีก 8 ท่าน เป็นผู้ที่อยู่อาศัยกับแม่สามี 5 ท่าน และไม่อาศัยอยู่กับแม่สามี 3 ท่าน

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมวิจัยและการสัมภาษณ์กลุ่มข้างต้น ได้นำมาสร้างเป็นข้อกระทงในแบบสำรวจเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ ตามการรับรู้ของลูกสะใภ้ ทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) การรับรู้ปัญหา 11 ข้อ 2) สาเหตุของปัญหา 14 ข้อ 3) ผลกระทบของปัญหา 11 ข้อ และ 4) การป้องกัน/แก้ไขปัญหา 14 ข้อ ซึ่งผู้ตอบจะให้ความเห็นโดยเลือกคำตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างน้อยเพียงใดกับข้อความในข้อกระทงแต่ละข้อ โดยให้คะแนนจากเห็นด้วยมากที่สุด (5) จนถึงไม่เห็นด้วยเลย (1)

แบบสำรวจนี้ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างและวิเคราะห์เนื้อหาข้อกระทงโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา 3 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ เป็นสตรีไทยที่สมรสเป็นครั้งแรก และมีบุตรอย่างน้อย 1 คน สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีอายุระหว่าง 25-35 ปี ทั้งที่จดทะเบียนสมรสหรือไม่ได้จดทะเบียนสมรสแต่อยู่กินกับสามีอย่างเปิดเผย อาศัยอยู่ร่วมกับสามีโดยไม่มีการแยกกันอยู่เป็นครั้งคราว หรือถาวร อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวนทั้งหมด 100 คน แบ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมกับแม่สามี 50 คน และที่ไม่อาศัยอยู่ร่วมกับแม่สามี 50 คน และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีแม่สามีที่ยังมีชีวิตอยู่

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Quota sampling ให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด และครบจำนวนที่ต้องการในแต่ละกลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามที่กำหนด ผู้วิจัยแจกแบบสำรวจไปทั้งสิ้นจำนวน 143 ฉบับ ต้องคัดออก 43 ฉบับเนื่องจากผู้ตอบมีคุณสมบัติไม่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด 27 ฉบับ และตอบแบบสำรวจไม่ครบถ้วนอีกจำนวน 16 ฉบับ คิดเป็นแบบสำรวจที่ใช้ได้ร้อยละ 69.93

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้คือ สถิติเชิงบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากแบบสำรวจมาวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ยจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยจะเรียงลำดับข้อที่มีคะแนนจากสูงไปต่ำ และ

สรุปผลโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ซึ่งถือเป็นตัวแทนความคิดเห็นของลูกสะใภ้ต่อประเด็นทั้ง 4 คือ การรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา และการป้องกัน/แก้ไขปัญหาคือ ความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย

สถิติเชิงวิเคราะห์ ใช้ one-way repeated measure ANOVA และ Bonferroni test เพื่อเปรียบเทียบว่า “ระหว่างบุคคล 3 ประเภทคือ แม่สามี สามี และ ลูกสะใภ้ ใครน่าจะเครียดมากที่สุดจากปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้” ตามความเห็นภายในกลุ่มแต่ละกลุ่ม คือกลุ่มลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับแม่สามี และกลุ่มลูกสะใภ้ที่แยกบ้านไม่ได้อยู่กับแม่สามี

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย ซึ่งเป็นความคิดเห็นของสตรีที่สมรสแล้วต่อปัญหานี้ที่เกิดขึ้นโดยทั่ว ๆ ไปในสังคมไทย โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นปัญหาของครอบครัวใด ครอบครัวหนึ่ง ในด้านการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบและการป้องกัน/แก้ไขปัญหาคือความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย ระหว่างกลุ่มที่อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n = 50$) และกลุ่มที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)

การรับรู้ปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
1	สามีไม่ชอบให้ภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	4.40	0.70	1	สามีไม่ชอบให้ภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	4.32	0.87
2	ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้มีอยู่ในทุกสังคมไม่ว่าจะเชื้อชาติไหน ภาษาไหน	4.04	0.70	2	ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้มีอยู่ในทุกสังคมไม่ว่าจะเชื้อชาติไหน ภาษาไหน	3.96	0.78
3	ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย มีอยู่ในทุกครอบครัว	4.02	0.68	3	ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย มีอยู่ในทุกครอบครัว	3.72	0.86

การรับรู้ปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
4	ผู้หญิงที่กำลังจะแต่งงานมักจะกังวลใจว่าจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับแม่สามีของตนได้หรือไม่	3.96	0.83	4	ผู้หญิงที่กำลังจะแต่งงานมักจะกังวลใจว่าจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับแม่สามีของตนได้หรือไม่	3.68	0.98
5	สามีมักจะทราบดีว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	3.50	0.97	5	สามีมักจะทราบดีว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	3.26	0.92
6	สามีมักจะแกล้งไม่ทราบว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	3.18	1.02	6	สามีมักจะตำหนิภรรยาเมื่อรู้ว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	2.96	0.90
7	สามีมักจะตำหนิภรรยาเมื่อรู้ว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	3.02	0.84	7	สามีมักจะแกล้งไม่ทราบว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	2.84	0.93
8	สามีมักจะเข้าข้างแม่เมื่อรู้ว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	2.80	0.73	8	สามีมักจะเข้าข้างแม่เมื่อรู้ว่าภรรยามีปัญหาเกี่ยวกับแม่ของตน	2.82	0.83

จากการวิจัยพบว่า ลูกสะใภ้ที่อยู่กับแม่สามีและที่ไม่อยู่กับแม่สามีนั้นแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ปัญหาแม่สามี-ลูกสะใภ้โดยทั่ว ๆ ไปในสังคมไทย 3 อันดับแรกตรงกันว่า สามีไม่ชอบให้ภรรยามีปัญหากับแม่ของตน ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้มีอยู่ในทุกสังคมไม่ว่าจะเชื้อชาติไหน ภาษาไหน และ ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย มีอยู่ในทุกครอบครัว

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย ระหว่างกลุ่มที่อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$) และกลุ่มที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)

สาเหตุของปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	<i>M</i>	<i>SD</i>	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	<i>M</i>	<i>SD</i>
1	การที่แม่สามีกับลูกสะใภ้ต้องอยู่ร่วมกัน	3.68	1.19	1	การที่แม่สามีก้าวร้าวชีวิตครอบครัวของลูกสะใภ้	3.96	0.88
2	การที่แม่สามีกับลูกสะใภ้มีพื้นเพครอบครัวที่แตกต่างกัน	3.60	0.95	2	การที่แม่สามีกับลูกสะใภ้ต้องอยู่ร่วมกัน	3.76	0.98
3	การที่แม่สามีก้าวร้าวชีวิตครอบครัวของลูกสะใภ้	3.56	1.01	3	การที่แม่สามีกับลูกสะใภ้มีพื้นเพครอบครัวที่แตกต่างกัน	3.74	0.90
4	ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติของแม่สามีกับลูกสะใภ้แตกต่างกัน	3.48	0.89	4	ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติของแม่สามีกับลูกสะใภ้แตกต่างกัน	3.64	0.92
5	การมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้	3.32	1.04	5	การที่แม่สามีมีอคติต่อลูกสะใภ้	3.58	0.86
6	การที่แม่สามีมีอคติต่อลูกสะใภ้	3.28	0.86	6	การที่แม่สามีรู้สึกว่าการที่ลูกสะใภ้แย่งความรักจากบุตรชายของตนไป	3.56	0.97
7	การที่ลูกสะใภ้ไม่ยอมลงให้แม่สามี	3.24	0.85	7	การที่ลูกสะใภ้ไม่ยอมลงให้แม่สามี	3.44	1.01
8	การที่แม่สามีรู้สึกว่าการที่ลูกสะใภ้แย่งความรักจากบุตรชายของตนไป	3.22	1.04	8	การมีฐานะทางสังคมที่แตกต่างกันระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้	3.40	0.83

สาเหตุของปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
9	การมีฐานะทางสังคมที่แตกต่างกันระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้	3.18	1.04	9	การมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้	3.34	1.02
10	การที่เชื้อชาติ/สัญชาติของแม่สามีกับลูกสะใภ้แตกต่างกัน	3.04	1.12	10	การที่เชื้อชาติ/สัญชาติของแม่สามีกับลูกสะใภ้แตกต่างกัน	3.22	1.00
11	การที่ลูกสะใภ้มีอคติต่อแม่สามี	2.86	1.07	11	การที่ลูกสะใภ้มีอคติต่อแม่สามี	3.18	1.04
12	การที่ลูกสะใภ้ไม่มีบุตร	2.80	1.07	12	การที่ลูกสะใภ้ไม่มีบุตร	2.92	1.16
13	การที่ลูกสะใภ้มีบุตร แต่ให้บุตรที่ไม่ถูกใจแม่สามี	2.72	1.14	13	การที่ลูกสะใภ้มีบุตร แต่ให้บุตรที่ไม่ถูกใจแม่สามี	2.84	0.98
14	การที่ลูกสะใภ้รู้สึกว่าแม่สามีแย่งความรักจากสามีของตนไป	2.12	0.85	14	การที่ลูกสะใภ้รู้สึกว่าแม่สามีแย่งความรักจากสามีของตนไป	2.72	0.93

จากการวิจัยพบว่า ลูกสะใภ้ที่อยู่กับแม่สามีและที่ไม่อยู่กับแม่นั้นแสดงความคิดเห็นว่าสาเหตุของปัญหาแม่สามี-ลูกสะใภ้โดยทั่ว ๆ ไปในสังคมไทย 3 อันดับแรก คือ การที่แม่สามีกับลูกสะใภ้ต้องอยู่ร่วมกัน การที่แม่สามีกับลูกสะใภ้มีพื้นเพครอบครัวที่แตกต่างกัน และการที่แม่สามีก้าวก่ายชีวิตครอบครัวของลูกสะใภ้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย ระหว่างกลุ่มที่อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$) และกลุ่มที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)

ผลกระทบของปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
1	สร้างความเครียดให้กับลูกสะใภ้	4.06	0.82	1	สร้างความเครียดให้กับคนกลางคือสามี	4.14	0.93
2	ทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในชีวิตสมรสของลูกสะใภ้กับสามี	3.86	1.05	2	สร้างความเครียดให้กับลูกสะใภ้	3.84	0.89
3	สร้างความเครียดให้กับคนกลางคือสามี	3.76	0.92	3	ทำให้สามีวางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้าแม่และภรรยาในขณะเดียวกัน	3.80	0.88
4	ทำให้สามีวางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้าแม่และภรรยาในขณะเดียวกัน	3.74	0.85	4	ทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในชีวิตสมรสของลูกสะใภ้กับสามี	3.70	0.97
5	เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คู่สมรสหย่าร้าง	3.66	1.12	5	สร้างความเครียดให้กับแม่สามี	3.58	1.01
6	สร้างความเครียดให้กับแม่สามี	3.48	0.91	6	เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คู่สมรสหย่าร้าง	3.46	1.01
7	ทำให้ครอบครัวทางสามีและครอบครัวทางภรรยามีความไม่พอใจต่อกัน	3.46	1.11	7	ทำให้บุตรวางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้าแม่และย่าในขณะเดียวกัน	3.42	0.97
8	ทำให้แม่สามีมีเหตุให้บุตรชายของตนขุ่นเคืองใจต่อภรรยา	2.98	1.10	8	ทำให้แม่สามีมีเหตุให้บุตรชายของตนขุ่นเคืองใจต่อภรรยา	3.26	1.10
9	ทำให้บุตรวางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้าแม่และย่าในขณะเดียวกัน	2.94	1.00	9	ทำให้ครอบครัวทางสามีและครอบครัวทางภรรยามีความไม่พอใจต่อกัน	3.20	0.90

ผลกระทบของปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
10	ทำให้ลูกสะใภ้แหย่ให้ สามีขุ่นเคืองใจต่อแม่ ของเขา	2.68	0.98	10	ทำให้ลูกสะใภ้แหย่ให้ สามีขุ่นเคืองใจต่อแม่ ของเขา	3.02	1.17
11	ทำให้ลูกสะใภ้แหย่ให้ บุตรของตนห่างเหิน จากย่า	2.66	1.00	11	ทำให้ลูกสะใภ้แหย่ให้ สามีขุ่นเคืองใจต่อแม่ ของเขา	2.88	1.10

จากการวิจัยพบว่า การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาแม่สามี-ลูกสะใภ้โดย
ทั่ว ๆ ไปในสังคมไทย 3 อันดับแรก ของลูกสะใภ้ที่อยู่กับแม่สามีและที่ไม่อยู่กับแม่สามีคือ ปัญหานี้สร้าง
ความเครียดให้กับลูกสะใภ้ สร้างความเครียดให้กับคนกลางคือสามี ทำให้สามีวางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้า
ภรรยาและแม่ในขณะเดียวกัน และทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในชีวิตสมรสของลูกสะใภ้กับสามี

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไข
ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย ระหว่างกลุ่มที่อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)
และกลุ่มที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)

การป้องกันแก้ไขปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
1	แม่สามีและลูกสะใภ้ ควรยอมรับความเป็น ตัวตนของอีกฝ่ายหนึ่ง	4.28	0.61	1	คู่สมรสควรจะแยกบ้าน เมื่อแต่งงาน	4.30	0.80
2	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แม่ สามีกับลูกสะใภ้ควร เปิดอกพูดคุยกันตรงๆ ถึงปัญหานั้น	4.16	0.82	2	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แม่ สามีกับลูกสะใภ้ควรเปิด อกพูดคุยกันตรงๆ ถึง ปัญหานั้น	4.28	0.81
3	คู่สมรสควรจะแยกบ้าน เมื่อแต่งงาน	4.08	0.94	3	แม่สามีและลูกสะใภ้ควร ยอมรับความเป็นตัวตน ของอีกฝ่ายหนึ่ง	4.20	0.78

การป้องกันแก้ไขปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
4	สามีควรเป็นคนกลางคอยไกล่เกลี่ยปัญหา	4.02	0.82	4	สามีควรเป็นคนกลางคอยไกล่เกลี่ยปัญหา	4.16	0.84
5	แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรทำความรู้จักกันให้ดีขึ้นก่อนการแต่งงาน	3.92	0.75	5	แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรทำความรู้จักกันให้ดีขึ้นก่อนการแต่งงาน	4.12	0.80
6	แม่สามีและลูกสะใภ้ควรทำใจปล่อยวางอะไรจะเกิดก็ต้องเกิด	3.92	1.01	6	แม่สามีและลูกสะใภ้ควรทำใจปล่อยวางอะไรจะเกิดก็ต้องเกิด	3.84	1.02
7	เมื่อมีปัญหา แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรทำตัวปกติเหมือนไม่เคยมีอะไรเกิดขึ้น	2.94	0.98	7	เมื่อมีปัญหา เกิดขึ้น ลูกสะใภ้ควรเป็นฝ่ายยอมให้แม่สามี	2.94	0.71
8	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ลูกสะใภ้ควรเป็นฝ่ายยอมให้แม่สามี	2.92	0.83	8	เมื่อมีปัญหา แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรทำตัวปกติเหมือนไม่เคยมีอะไรเกิดขึ้น	2.82	1.17
9	เมื่อเกิดปัญหาคือ แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรลดการมีปฏิสัมพันธ์กันให้น้อยลง	2.64	0.92	9	เมื่อเกิดปัญหาคือ แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรลดการมีปฏิสัมพันธ์กันให้น้อยลง	2.80	1.01
10	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แม่สามีควรเป็นฝ่ายยอมให้ลูกสะใภ้	2.56	0.84	10	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แม่สามีควรเป็นฝ่ายยอมให้ลูกสะใภ้	2.70	0.76
11	บุตรชายไม่ควรแต่งงานกับผู้หญิงที่แม่ไม่ชอบ	2.40	1.07	11	บุตรชายไม่ควรแต่งงานกับผู้หญิงที่แม่ไม่ชอบ	2.52	1.01

การป้องกันแก้ไขปัญหา							
อันดับ	อยู่กับแม่สามี	M	SD	อันดับ	ไม่อยู่กับแม่สามี	M	SD
12	สามีไม่ควรแสดงความ รักภรรยา ต่อหน้าแม่	2.24	0.94	12	สามีไม่ควรแสดงความ รักภรรยา ต่อหน้าแม่	2.36	1.01
13	เมื่อมีปัญหา แม่สามีกับ ลูกสะใภ้ควรใส่ หน้ากากเข้าหากัน แสร้งว่ายังมี ความสัมพันธ์ ที่ดีต่อ กันเพื่อหลีกเลี่ยงการ ปะทะกัน	2.06	1.04	13	สามีไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยว ในเรื่องนี้	2.12	1.14
14	สามีไม่ควรเข้ามายุ่ง เกี่ยวในเรื่องนี้	1.90	0.79	14	เมื่อมีปัญหา แม่สามีกับ ลูกสะใภ้ควรใส่หน้ากาก เข้าหากัน แสร้งว่ายังมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะ กัน	2.12	0.92

จากการวิจัยพบว่า ลูกสะใภ้ที่อยู่กับแม่สามีและที่ไม่อยู่กับแม่สามีแสดงความคิดเห็นว่า แนวทางในการป้องกัน/แก้ไขปัญหความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ 3 อันดับแรก คือ แม่สามีและลูกสะใภ้ ควรยอมรับความเป็นตัวตนของอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรเปิดอกพูดคุยกัน ตรงๆ ถึงปัญหานั้น และคู่สมรสควรจะแยกบ้านเมื่อแต่งงาน

ตาราง 5.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ ที่ก่อให้เกิดความเครียดต่อ แม่สามี ลูกสะใภ้ และสามี ระหว่างกลุ่มที่อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$) และกลุ่มที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)

ผลกระทบการเกิด	แม่สามี		ลูกสะใภ้		สามี		
ความเครียด	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>F</i>
อยู่กับแม่สามี	0.91		4.06	0.82	3.76	0.92	12.719***
ไม่อยู่กับแม่สามี	3.58	1.01	3.84	0.89	4.14	0.93	9.838***

*** The mean difference is significant at the .001 level ($p < .001$).

จากการวิเคราะห์เพิ่มเติมทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของลูกสะใภ้ทั้ง 2 กลุ่มว่า ระหว่างบุคคล 3 ประเภทคือ แม่สามี สามี และ ลูกสะใภ้ ใครน่าจะเครียดมากที่สุดจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างลูกสะใภ้กับแม่สามี ผลการวิจัยโดยสถิติ one-way repeated measure ANOVA พบความแตกต่างของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเครียดที่เกิดขึ้นกับบุคคลทั้ง 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในกลุ่มลูกสะใภ้ที่อยู่กับแม่สามีและในกลุ่มลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อยู่กับแม่สามี ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เพิ่มเติมด้วย Bonferroni test ดังแสดงในตาราง 5.2 และ 5.3

ตาราง 5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ ที่ก่อให้เกิดความเครียดต่อ แม่สามี ลูกสะใภ้ และสามี ในกลุ่มที่อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)

การเกิดความเครียด	แม่สามี	ลูกสะใภ้	สามี
แม่สามี		-.580*	-.280
ลูกสะใภ้	.580*		.300*
สามี	.280	-.300*	

* The mean difference is significant at the .05 level ($p < .05$).

จาก Bonferroni test แสดงให้เห็นว่า กลุ่มลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่กับแม่สามีเชื่อว่าปัญหานี้สร้างความเครียดให้กับลูกสะใภ้มากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนแม่สามีกับสามีนั้นมีความเครียดที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของ
ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ ที่ก่อให้เกิดความเครียดต่อ แม่สามี ลูกสะใภ้
และสามี ในกลุ่มที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี ($n=50$)

การเกิดความเครียด	แม่สามี	ลูกสะใภ้	สามี
แม่สามี		-.260*	-.560*
ลูกสะใภ้	.260*		-.300*
สามี	.560*	.300*	

* The mean difference is significant at the .05 level ($p < .05$).

และจาก Bonferroni test ก็แสดงให้เห็นอีกว่า กลุ่มลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อยู่กับแม่สามีแสดงความ
คิดเห็นแตกต่างออกไป คือ มีความคิดเห็นว่าปัญหานี้สร้างความเครียดให้กับสามีซึ่งเป็นคนกลางมากที่สุด
รองลงมาคือ ลูกสะใภ้ และแม่สามีตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทยตาม
การรับรู้ของสตรีที่สมรสแล้ว จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ในเรื่อง
ของการรับรู้ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย ทั้งกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยและไม่ได้อาศัยอยู่
กับแม่สามีส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นตรงกันในเรื่องนี้ว่า สามีไม่ชอบให้ภรรยามีปัญหากับแม่ของตน
และปัญหาแม่สามี-ลูกสะใภ้เป็นปัญหาที่มีอยู่ในทุกสังคม ไม่ว่าจะเชื้อชาติหรือภาษาไหน และมีอยู่ในแทบ
ทุกครอบครัวในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับที่ Stevenson (2007) และ Link (2009) ได้กล่าวไว้ว่าปัญหา
ความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกวัฒนธรรม

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย
นั้น กลุ่มลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่กับแม่สามีให้คะแนนความคิดเห็นสูงสุดอันดับแรกว่าสาเหตุของปัญหานี้คือ
การที่ลูกสะใภ้กับแม่สามีนั้นต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน การที่กลุ่มนี้มีความคิดเห็นเช่นนี้ สะท้อนให้
เห็นว่าสังคมไทยยังมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายหรือค่านิยมที่ต้องแต่งสะใภ้เข้าบ้าน ซึ่งอาจเป็นหนึ่งใน
สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ซึ่งเป็นบุคคลมีพื้นเพครอบครัวที่แตกต่าง
กัน จึงย่อมที่จะมีโอกาสเกิดความขัดแย้งกันในหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น ทัศนคติ
ค่านิยมที่ยึดถือปฏิบัติ เนื่องจากบุคคลมักจะยึดติดเอกลักษณ์ของครอบครัวเดิมของตน (Boszormenyi-
Nagy & Spark, 1973; Boszormenyi-Nagy & Krasner, 1986, cited in Silverstein, 1990) ดังนั้น การพัฒนา

ความสัมพันธ์ระหว่างเขยสะใภ้กับบิดามารดาของอีกฝ่ายนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตครอบครัว (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุญ, 2552)

ส่วนกลุ่มลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อยู่กับแม่สามีนั้น มีที่น่าสนใจคือ ถึงแม้สาเหตุ 3 อันดับแรกของกลุ่มนี้จะไม่ต่างจากกลุ่มลูกสะใภ้ที่อยู่กับแม่สามี แต่จะเห็นได้ว่าการเรียงลำดับของสาเหตุนั้นอาจจะต่างกันอย่างบ้าง โดยกลุ่มลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อยู่กับแม่สามีให้คะแนนความคิดเห็นสูงสุดอันดับแรกว่า สาเหตุของปัญหานี้คือการที่แม่สามีก้าวก่ายชีวิตครอบครัวของลูกสะใภ้ ซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้กลุ่มนี้ตัดสินใจไม่อาศัยอยู่กับแม่สามี และสามารถจัดการให้ครอบครัวของตนแยกบ้านจากแม่สามีได้สำเร็จก็เป็นได้

ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทย กลุ่มลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามีให้คะแนนความคิดเห็นสูงสุดอันดับแรกว่าสร้างความเครียดให้กับคนกลางคือ สามี ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับแม่สามีนั้น ให้คะแนนความคิดเห็นสูงสุดอันดับแรกว่าสร้างความเครียดให้กับลูกสะใภ้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำไว้ในหลาย ๆ ประเทศ ที่ระบุว่า ความสัมพันธ์ที่ไม่ลงรอยกันระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดในครอบครัว (Lang, 1950; Beardsly, 1959; Snow, 1967; Brandt, 1971; Kim & Lee, 1977; Lee, 1981; Yoo, 1984; Wolfe, 1985; Coleman, 1986; Honig and Hershat, 1988, cited in Chung, 1992) ที่น่าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่า ลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามีน่าจะมีการเครียดที่เกิดขึ้นจากปัญหาความสัมพันธ์น้อยกว่าลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่กับแม่สามี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lo (2007) ในประเทศเกาหลีที่พบว่า สตรีที่สมรสแล้วเข้าอาศัยอยู่ในครอบครัวของสามีตลอดช่วงที่สมรสอยู่ มีอัตราการหย่าร้างสูงกว่าสตรีที่สมรสแล้วอาศัยอยู่ในครอบครัวของสามีเป็นครั้งคราวถึง 90%

สำหรับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี-ลูกสะใภ้ในสังคมไทยนั้น ทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มลูกสะใภ้ที่อยู่กับแม่สามีและลูกสะใภ้ที่ไม่อยู่กับแม่สามีให้คะแนนกับข้อความที่อยู่ใน 3 อันดับแรกเหมือนกัน เพียงแต่เรียงลำดับต่างกันเล็กน้อย คือ กลุ่มที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามีมีคะแนนความเห็นสูงสุดในอันดับแรก ว่าการป้องกันแก้ไขปัญหานี้คือ การที่คู่สมรสแยกบ้านเมื่อแต่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติคือการเลือกที่จะไม่อาศัยอยู่กับแม่สามี ซึ่งอาจกล่าวแบบภาษาชาวบ้านได้ว่าเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม ในขณะที่กลุ่มที่อาศัยอยู่กับแม่สามีนั้น คิดว่าการที่แม่สามีและลูกสะใภ้สามารถที่จะยอมรับความเป็นตัวของตัวเองของกันและกันต่างหากที่จะเป็นการป้องกันแก้ไขปัญหานี้ได้ในอันดับสูงสุด ซึ่งมีลักษณะของการแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสมสำหรับลูกสะใภ้ที่ต้องอาศัยอยู่กับแม่สามี เป็นการแสดงความคิดเห็นที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง และเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดได้หากได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในระบบครอบครัวไทย ซึ่งมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายมากกว่าครอบครัวเดี่ยวแท้ กล่าวคือ ในสังคมไทยนั้น แม้บางครอบครัวได้แยกออกไปเป็นครอบครัวเดี่ยวแล้ว แต่ยังคงไปมาหาสู่และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครอบครัวเดิมและบรรดาญาติพี่น้อง

ของตนคล้ายยังเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งสมาชิกในครอบครัวนั้น มีอิทธิพลและมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมาก ไม่ว่าจะอยู่อาศัยภายในบ้านเดียวกันหรือไม่ก็ตาม (จูรี วิจิตรวาทการ, 2551)

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในด้านผลกระทบของปัญหาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกสะใภ้ที่อาศัยอยู่กับแม่สามีที่มีความเห็นว่า ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้โดยจะมีความเครียดมากที่สุดคือลูกสะใภ้ และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามีที่มีความเห็นที่แตกต่างออกไป คือ มีความเห็นว่า ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ โดยจะมีความเครียดมากที่สุดคือ คนกลางหรือผู้ที่เป็นสามี ผู้วิจัยเห็นว่าผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมีความน่าสนใจ จึงได้วิเคราะห์ผลเพิ่มเติมในประเด็นนี้ และพบว่าความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับแม่สามีมีความเห็นว่าลูกสะใภ้เป็นผู้ที่ได้รับความเครียดจากปัญหานี้มากกว่าแม่สามีและสามีของคนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามีเองก็มีความเห็นว่าสามีเป็นผู้ที่ได้รับความเครียดจากปัญหานี้มากกว่าแม่และภรรยาของตนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า แม้ว่างานวิจัยของต่างประเทศที่ผ่านมาจะมีการศึกษาถึงผลกระทบของการมีปัญหความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้บ้างพอสมควร แต่เท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยเหล่านั้น ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหานี้ที่ส่งผลต่อความเครียดของสามีซึ่งเป็นคนกลางในความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ ดังนั้น จากงานวิจัยนี้ ทำให้ทราบว่า การมีปัญหความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้นั้น นอกจากจะสร้างความเครียดให้เกิดขึ้นกับบุคคลทั้งสองแล้ว ผู้ที่ได้รับผลกระทบไม่น้อยไปกว่ากันคือ ผู้ที่เป็นสามีนั่นเอง ไม่ว่าแม่หรือภรรยาของตนจะทราบหรือไม่ก็ตาม

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมการสร้างควมสามัคคีปรองดองกันในสถาบันครอบครัว และเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่กำลังจะแต่งงานเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ในการเตรียมความพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อเข้าสู่ชีวิตสมรสได้อย่างราบรื่นและมีความสุข และน่าสนใจที่จะมีการทำวิจัยในเรื่องนี้ในมุมมองของสามี และแม่สามีดูบ้างว่า เขาเหล่านั้นมีการรับรู้ปัญหความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้อย่างไร

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จรี วิจิตรวาทการ. (2551). ระบบสังคมไทย [สื่ออิเล็กทรอนิกส์]. ค้นคว้าเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2552, จาก http://www.nidampa9phitsanulok.net/download/601/601_dr.juree%20by%20oil-oil.doc
พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ภาษาอังกฤษ

- Bryant, C. M., Conger, R. D., & Meehan, J. M. "The influence of in-laws on change in marital Success." *Journal of marriage and family*, no.63 (2001) : 614-626.
- Camoglu, D. Y. "Turkish family narratives: The relationships between mothers- and daughters-in-law." *Journal of family history*, 32 (2007) : 161-178.
- Chung, H. "Effects of conflict with mother-in-law on psychological well-being and marital adjustment among Korean daughters-in-law." Unpublished doctoral dissertation, Texas Tech University, Texas, 1992.
- Fischer, L. R. "Mothers and mothers-in-law." *Journal of marriage and family*, 45 (1983) : 187-192.
- Link, C. F. "Daughters-in-law and mothers-in-law: Determinants of relationship Happiness." Paper presented at the 2009 annual meeting of Population Association of America at Marriott renaissance center, Detroit, MI.
- Lo, Te-Fen. "Kinship network and marriage stability through Taiwan's demographic Transition". *Journal of Population Studies*, 35 (2007) : 1-35.
- Merrill, D. M. Mother-in-law and daughter-in-law relationships in later life: The impact of geographic and occupational mobility [Online]. Accessed 7 November 2009. Available from http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/0/8/7/8/pages108780/p108780-1.php
- Silverstein, J. L. "The problem with in-law." *Journal of Family Therapy*, 14 (1990) : 399-412.
- Stevenson, M. E. "Communication expectations with a future mother-in-law examined via memorable Messages." Unpublished master dissertation, Baylor University, Texas, 2007.
- Turner, M. J., Young, C. R. & Black, K. I. "Daughters-in-law and mother-in-law seeking their place within the family: A qualitative study of differing viewpoints." *Family relations*, 55 (2006) : 588-600.